

335 K2

Julius Filio

Sosialismin suhde kouluun

TYÖVÄEN ARKISTO, HSKJ
TYÖVÄENLIIKKEEN
KIRJASTO

VIIPURI, 1907

Viipurin Työväen Sanomalehti- ja Kirjapaino-
Osuuskunta r. l.

28

TA 335 K2

Julius Ailio

JULIUS AILIO.

482

Työväen Akademia: Kannatusosakey

SOSIALISMIN SUHDE KOULUUN.

**TYÖVÄENLIIKKEEN
KIRJASTO**

VIIPURI 1907

Viipurin Työväen Sanomalehti- ja
Kirjapaino-Osuuskunta r. l.

TYÖVÄEN KIRJASTO
KIRJASTO

Sosialismin suhde kouluun.

Esittänyt

Julius Ailio.

„Tieto on valtaa“, niin on laita eritoten nykyisessä, mitä monimutkaisimman koneiston kaltaisessa yhteiskunnassamme, jossa silloin kuin aineelliset edellytykset ovat samat, perinpohjainen tieto tämän koneiston rakenteesta, perusteista ja hallinnasta esisijassa avaa tien menestykseen ja voittoon. Suurimmalle osalle kansaa on kansakoulu ainoana elämäntaistelussa välttämättömin yleistietojen jakajana, samalla pyrkien kasvattavan toimintansa kautta kehittämään lasten luonnetta ja harrastuksia yhteiskunnalle hyödylliseen suuntaan. Mutta koko koulujärjestelmän toimeenpanijoina on ollut vallassa oleva pääoman omistajain eli porvariston luokka tai sitä edustava hallitus. Siten on meidän kansakoulumme tullut hallinnollista tietä järjestetyksi, ja niin ollen on selvää, että tietojen jakaminen ja kasvatuksen suunta siellä myös on asetettu kaikin puolin vastaamaan porvariston hyötyä ja tarkoitusperiä.

Sosialismi ei tätä epäkohtaa voi jättää huomioonottamatta, vaan on sen vaatimuksena luonnollisesti oleva, että koko koululaitoksen ja kouluhallituksen toimintaa suuntaavain tärkeimpäin periaatteiden määrittäminen joutuu kansaneduskunnan huostaan. Kun tulevaisuus ja tulevain polvien menestys on nuorison käsissä ja tämän kehitys on niin suuressa määrässä koulusta riippuva, on köyhälistön sen vuoksi edustajainsa kautta valvottava, että koululaitos myös vastaa sosialismin itselleen asettamia päämääriä ja ihanteita.

Kun seuraavassa esityksessä olemme ottaneet puheeksi sosialismin suhteen kouluun, emme ole ensinkään koskeneet kysymyksen kasvatustieteelliseen puoleen, joka on parhaiten kasvatustieteilijäin asiaksi jätettävä. Sosialismin kannalta on tärkeintä valvoa koulukysymyksen yhteiskunnallista puolta, s. o. koulun merkitystä elämään ja yhteiskuntataisteluun. Ja samoin kuin lääkärin ennen lääkkeen määräämistä on tutkittava taudin syy ja laatu, on meidän ensin näytettävä vallitsevan koulujärjestelmän viat ja puutteet sekä sitte parannuskeinot. Pintapuolisesti katsoen voivat viat näyttää riippuvan opettajistosta, ja parannuskeinot olisivat siten suorastaan kohdistettavat tähän. Mutta itse asiassa ovat opettajat vain vallitsevan koulujärjestel-

män välikappaleita, joilla ei itse järjestelmän perusteihin ole sanottavaa vaikutusta, vaan riippuu tämä yhteiskunnasta. Vallanpitäjät yhteiskunnassa määräävät koulun oppiaineet ja näiden keskinäiset suhteet eli opetussuunnitelman. Ne myös ratkaisevat oppiaineiden sisällyksen pääsuunnan, etupäässä kouluttamalla opettajat juuri tämän suunnan mukaisesti, osaksi myös vain suuntaa vastaavia oppikirjoja hyväksymällä.

Lyhyesti tarkastaen kansakoulun opetusta ja opetusaineiden sisällystä, näemme mikä koulussa on erikokoisesti porvarillista, ja mihin suuntaan sosiaalidemokratian uudistusvaatimukset ovat tähdättävät.

Vähän väliä näkee työväen lehdistä kertomuksia, miten milloinkin joku kansakoulunopettaja tai opettajatar on antautunut opettajatoiminnassaan avonaiseen poliitiseen kiihotustyöhön. Niin on „Työmiehen“ 87:ssä numerossa kerrottu, miten eräs kansakoulunopettaja Janakkalassa vaalien edellä „vei luokalle useat kerrat Hämeen Voiman, piti sen johdosta ensin saarnan lapsille, teroittaen näiden pienokaisten mieliin, miten sosialistit ovat hirveitä olennoita, pappien tappajia, jumalan kieltäjiä y. m. — — — otti lehden, heitti permannolle sekä sotki sen pieniksi palasiksi — — käski lasten kotiin päästyään heit-

tää saman lehden pesään missä vaan sen näkevät“. Samansuuntainen tapaus on myös esitetty „Työmiehen“ 75:nessä numerossa. Vain verrattain harvoin tulee tällainen menettely julkisuuteen vedetyksi, vaikka sitä nähtävästi tapahtuu sangen runsaasti niin kansa- kuin oppikouluissakin. On myös joskus tullut julkisuuteen tapauksia, jolloin toiseen porvarilliseen puolueeseen kuuluva opettaja on harjoittanut toista porvarillista puoluetta vastaan tähdättyä kiihottavaa opetusta, jopa siksi räikeässä muodossa, että se on saanut osalleen yleistä paheksumista (esim. kuuluisa Festénin juttu). Täytyyhän nimittäin kaikkien puolueiden kannalta katsoen pitää opetuksen menestykselle välttämättömänä, ettei koulua tehdä politiikan kiihotuskentäksi, sillä mitä tulosta on opetuksesta, joka tahtoo vetää lapsetkin niiden kehitysaikana päivän puolue-elämän intohimojen pyörteisiin! Mitä ehyttä, kestäväää tietoa ja kasvatusta voidaan hetkelliseltä puolue-näkökannalta lapsille antaa! Mitä vihan kasvatteja saadaan lapsista kiihottamalla ne toinen toisiaan ja usein vanhempiaan vastaan, kuohuttamalla tunteita ennenkuin harkinta on kehittynyt!

Porvarillisilta tahoilta kyllä helposti saadaan hallitus liikkeelle tällaisen kiihotuksen koskiessa heitä, niinkuin juuri mainitussa Festénin

jutussa. Työväestön on niinkään pidettävä jyrkästi puoltaan sen joutuessa hyökätyn asemaan. Pitäkoot puolueen jäsenet niissä harvoissa paikoissa, missä heillä on sijansa kansakoulunjohtokunnissa, valppaasti silmällä alaistensa opettajan opetustoimintaa! Täyttäkööt he tehtävänsä koulun kurinpidon valvojina, niin että opettajat tällaisesta virkavaltaisuudesta joutuvat vastuuseen, ja tämän vastuun vaatimisessa on virallisen tien ohella julkisuus aina erinomainen ase. Pahimmissa tapauksissa on puolueella lisäksi tilaisuus eduskunnan kautta vaatia asiat tässä suhteessa toivotuille perille. Olkoon, ettei tällainen ilmi-
(V)

kiihotus aina olisikaan niin aivan vahingollista sosialismille, mutta koulun poliittinen puolueettomuus on siksi tärkeä vaatimus sosiaalidemokratialle, että ainakin julkeimmat erehdykset tätä vastaan ovat saatavat ehkäistyksi. Jollemme nimittäin saa edes näitä poistetuiksi, niin mitä toivoa sitte onkaan suuremmista parannuksista koulualalla! Ja tämä vaatimus on kohdistettava yhtä hyvin sosiaalidemokraatisiin kuin porvarillisiin opettajiin!

Avonaisen porvarillisen kiihotustyön rinnalla on kuitenkin paljon painavampi merkitys sillä peitettyllä porvarillisen luokkahengen istutuksella, jota kouluopetuksessa runsaasti har-

(V)

V jotetaan. Vähäinen katsaus kansakouluopetukseemme on omansa aivan ilmeisesti osottamaan, miten sekä opetusaineiden valinta että koko opetussuunnitelma on asetettu lujittamaan käsitystä vallitsevan yhteiskuntajärjestelmän oikeudesta. Samalla se myös selvästi valaisee, miten häikäisevän petollisessa, miten kauniisti kullatussa muodossa tämä järjestelmä ja sen kehitys kansalais-alueillemme esitetään. Etupäässä tapahtuu tämä historiallisten aineiden ja uskonnon kautta, jotka ovat nykyisen kasvattavan opetuksen tärkeimpinä kulmakivinä.

V Silmätäkäämme ensin hiukan historian opetusta. Koko historia on materialistisen eli aineellisen historiankäsityksen mukaan, mihin sosialismin oppi perustuu, etupäässä eri kansanluokkain ja ryhmäin taistelua aineellisista eduista: toimeentulosta ja toimeentulon sijasta. Mutta vallitsevan kouluopetuksen mukaan kuvataan se yleensä valtalukan tai sitä edustavan hallitsijan epäitsekkääksi ja uhrautuvaksi kamppailuksi kansan tai ihmiskunnan hyväksi kaikkia mahdollisia hajottavia ja kumoavia, turmiollisia voimia vastaan. Historiallisen opetusaineen tarkotukseksi asetetaan kyllä esijassa suurten tapahtumain ja jalojen henkilöiden esittäminen, mutta suureksi ja jaloksi muuttuu opetuksessa etenkin kaikki se, mikä jotenkuten on edistänyt valtalukkain asemaa.

Senmukaisesti kuvataan usein sodat, nuo luokkataistelun julmimmat, veriset keinot, yleviksi ja ihailtaviksi sankariretkiksi, ja valloitus- eli anastustarkotukset peitetään jonkun jalon, väärän lipun turviin. Niin esitetään, tuttuna esimerkkinä mainitaksemme, ruotsalaisten ristiretket Suomeen pääasiassa pyhän uskonnollisen harrastuksen aiheuttamiksi. Vieläpä pannaan esim Erik kuningas vuodattamaan murheen kyyneleitä pakanoina kaatuneille suomalaisille, sillä sellaisen miehen ei suinkaan saata luulla maallisia etuja, kuten tuottavaa alusmaata, ajattelleenkaan. Tosin myöhemmistä historian tutkijoista toiset kieltävät kokonaan Eerikin osanoton ristiretkeen, mutta tuo kaunis taru elää kouluissa yhä heijastamassa pyhyiden loistetta retken tarkotukseen, ja vielä ylioppilaskokelaat ainekirjotuksissaan siunaavat tätä jaloa miestä, joka tuli Suomenmaata vallottamaan!

Suurista historiallisista liikkeistä, kuten esim. uskonpuhdistuksen taapahtumista, siihen liittyvistä taisteluista ja vaikuttavimmista henkilöistä antaa opetus niinikään yleensä mitä yksipuolisimman, osittain ylen ihanteellisen, osittain aivan nurjan kuvauksen. Etualalle kohotetaan uskonpuhdistuksen henkinen, paa-
vin ylivaltaa ja oppia vastaan kääntynyt liike, mutta varjoon painetaan tämän rinnalla ja pohjalla, vai-

kuttavimpana osana olleet maallisten valtain pyyteet. Puhtaan opin „valistuneiden“ edistäjain kunnia jaetaan useille Saksan ruhtinaille, Ruotsin Kustaa Waasalle y. m., miehille, jotka uskonpuhdistusta ryhtyivät kannattamaan etupäässä saadakseen niin kirkon opin kuin kirkon suuret tilukset y. m. rikkaudet oman määräämisvaltansa alaisiksi. Uskonnonvapauden sankareiksi ylisetetään protestanttisia valtiaita, joista kansojen uskonnonvapaus oli sama kuin heidän oikeutensa määrätä alamaistensa uskonasioista. Selittä-mättä myös useimmiten jätetään, että protestanttisuuden tunnuslause: „sen miehen usko, jolle maa kuuluu, olkoon maassa vallitsevana“, oli omiansa myöskin, vaikkakin kyllä jonkun verran vähemmän kuin paavinvalta, orjuuttamaan ajatusta, tylsistyttämään henkeä ja tukahuttamaan vapaata henkistä elämää!

Historia ei muuten näytä suuria uskonnollisia liikkeitä yhtäkään, johon ei olisi liittynyt valtiollis-yhteiskunnallisia kansojen vapauden pyrkimyksiä hallituksia tai hallitsevia luokkia vastaan. Tätä osottaa itse kristinuskon alkuhistoria, tätä osottaa myös uskonpuhdistusliikkeen m. m. liittynyt Saksan talonpoikien vapaudentaistelu, jonka tarkoituksena oli voittaa huojen nusta veroissa ja päivätöissä, oikeus papin va-

l i n t a a n y. m. — Mikä historian oppikirja tai kuka opettaja antaa puolueettoman kuvan tästä taistelusta? Aina esitetään talonpoikain esiytyminen pahennusta ja turmiota tuottavana uskonpuhdistusliikkeelle ja heidän vaatimuksensa epäoikeutettuina. Ruhtinaat ja aateli-
set ovat siten „oikeutettuja“ kansan uskon asioista määräämään, mutta heillä on päällepäätteeksi vielä oikeus upottaa vaikka vereen kansan vaatimukset yksin osallisuudesta sen uskonasiain hoitoon! Val-
lan liikaa olisi tietysti porvarilliselta kouluopetukselta vaatia todenmukaista vaikkakin ymmärtävää esitystä Lutherin omasta surkeasta suhteesta puheenaolevaan vapaudentaisteluun!

Ihanimman sädekehän kaikista uskonpuhdistuksen sotasankareista saa osalleen Kustaa Adolf. Niinpä selitetään hänen osanottonsa 30-vuotiseen sotaan tapahtuneen senvuoksi, että „kaikki kansat saisivat uskonsa ja omantuntonsa mukaan Jumalataan palvella“ *). Tähän selitykseen katsotaan tietysti opetuksessa tarpeettomaksi lisätä saman hallitsijan uskonnolliselle suvaitsevaisuudelle kuvaavana tosiseikkana, että hän määräsi kuolemanrangaistuksen uhalla ruotsa-

*) Lainaukset ovat otetut oppikirjoista, osaksi oppikouluissa käytetyistä.

laiset katoolliset muuttamaan pois maastaan.

V Ja kun tämänaikuinen uskonnonvapauden käsite saa muutenkin jäädä oppilaille epäselväksi, niin kaikkein vähemmän sitä huomautetaan Kustaa Aadolfin sotaretken tarkoituksen yhteydessä. „Suuren“ kuninkaan muistolle sopivinta on olla viittaamatta hänen ystävänpalveluksistaan Saksan ruhtinaille näiden valtapyyteiden auttamisessa. Sekä hänen että Ruotsin valtaluoan maineelle kiitollisimmaksi katsotaan verhota kaikki suurpoliittiset pyrkimykset uskonsodan muotoon.

Muuten myönnetään opetuksessa kyllä 30-vuotisen sodan rasittaneen Suomea ja Ruotsia, mutta samassa henkäyksessä lisätään, että „napisematta kantoi valistuneempi osa kansaa taakkansa“ tämän „suuren ja kalliin asian takia“. Ei tule suinkaan kysymykseen selittää, että kaurin ja kallein asia tälle valistuneelle kansalle kaiketi kuitenkin oli sen mahdin ja rikkauden paisuminen sodan kautta. Ja kuinka sopisikaan mainita, että ne rikkaudet, joiden voimalla Ruotsissa sodan jälkeen kohosi upeita aatelislinnoja kuin sieniä sateella, olivat suorastaan ryöstötavaraa. Viattomampaa on korkeintaan sanoa, että ne „tulivat sodan kautta“ maahan. —
V Tuon valistumattoman kansanosan, joka jo napisi sodankäyntiä ja sotaväenoton pelosta karkaili metsiin,

täytyy lisäksi saada oma sankarikunniansa sodasta, osaksi jälkeläistensä hurmaamiseksi, osaksi sen yksipuolisuuden välttämiseksi, ettei sodan tarkoitus, hallitsija ja sotapäälliköt yksistään joutuisi ihannoiduiksi. Sen vuoksi kuvataan soturit sellaisiksi ylevää sotaintoa uhkuviksi ylenluonnollisiksi urhoiksi, joista kukin kykeni taistelemaan „kahtakymmentä vihollista vastaan.“ Tullevat mieleemme kuuluisan Heinen sanat:

Sua kaitkoon taivas ja kartuttakoon,
jalo kansa, sun kylvöjes keot,

sodat maaltas ja maineet
estäköön
ja uroot ja urosten teot!

Tähän tapaan täyttää historian opetus tehtävänsä oppilaiden „mielensuuntaa muodostavana“ aineena, käyttääksemme porvarillisten kasvatusteoreetikkojen sanoja. Siten edistää se oppilaiden „siveellisen luonteen“ kehitystä ja uskoa „siveelliseen maailmanjärjestykseen ja sen ylläpitäjään“. Se näyttää enimmäkseen siveellisesti oikeutetuksi sen, minkä vallassaolijat edukseen ovat suorittaneet, koskekoon se vaikka alueiden anastuksia tai ruhtinaiden oikeutusta kansain yhteiskunnallisten ja uskonnollisten vapauksien määräämiseen. Samoin on opetus sovitettu

sitäkin tarkoitusta vastaamaan, että oppilaat älyllään johtuvat harkitsemaan syitä historian tapahtumiin. Mutta etsitäänkö näitä syitä yleensä sieltä, mistä ne helpoimmin ovat löydettävissä, valtuokkain itsekäistä pyrkimyksistä, vai jostakin muualta on helppo arvata!

Samaa täysporvarillista oppilaiden miелensuuntaa edistävät historian ohella suuremmassa tai vähemmässä määrässä sellaisetkin aineet kuin aineenkirjoitus, kirjallisuuden luku, laulu y. m., tietysti paljon asianomaisen opettajan persoonallisuudesta riippuen.

Tehokkaimpana tämän suunnan palvelijana esiyytö kuitenkin sen aineen opetus, jolta sitä vähimmin saattaisi edellyttää, nimittäin uskonnonopetus. Tälle annetaan porvarilliselta taholta historianopetuksen rinnalla siveellisesti suurin kasvattava merkitys, ja tällöin olisi tietysti odotettava, että uskonnonopetuksen päätehtävänä olisi nimenomaan kristillisen siveellisyysopin eli lähimmäisen rakkauteen kehottavaa ja ihmisten veljeyttä ynnä tasa-arvoa vaativan Kristuksen opin esittäminen. Mutta olisivatko vallassaolijat uskonnon tämän rakkauden käskyn vuoksi kouluaineeksi ottaneet? Missä heidän toiminnassaan saman käskyn noudattaminen muuten ilmenee? Eivätkö heidän uskonnolliset harrastuksensa

yleensä ole yhtyneet vain hyödyn ja edun tarkotuksiin?

Olemme edellä maininneet, miten hyöty- ja valtapolitiikka oli määrävänä Saksan ruhtinaiden y. m. suhteeseen uskonpuhdistusliikkeeseen, ja sama ilmiö on aivan yleinen kautta aikain. Erittäin kuvaavaa on esim. miten Ranskan suurimpina pidetty uuden ajan hallitsija „miellyttävä ja jalo“ Henrik IV muutti omaa uskontoaan niinkuin päällysnuttua sen mukaan kuin poliittinen asema kulloinkin vaati. Hänen lausumikseen mainitaankin sanat; „yksi messu on parempi kuin kaksikymmentä voittoa“. Kuvaavaa on myös, miten oivallisena aseena meidän oloissamme uskontoa käytettiin porvarillisilta tahoilta viime vaalitaistelussa, ja miten nuor-suomalainen puolueemme yht'äkkiä teki tässä suhteessa kääntein entisestä kannastaan puolueen etujen sitä vaatiessa.

Edellä olemme historianopetuksesta puhuessamme myös näyttäneet, miten valtatarkotukset mielellään puetaan väärän lipun suojaan. Kaikkein mieluummin käytetään juuri uskontoa verhoamaan ja pyhittämään vallan ja herruuden pyrkimyksiä. Siitä ovat esimerkkinä m. m. valloitusretket Suomeen, ja sellaisena mainittakoon myöhemmästä historiasta Venäjän suurvaltapyrkimysten aiheuttama Turkin sota. Vai

kuka tahtoo kieltää, ettei „jalon“ Aleksander II:sen tarkotuksena ollut muuta kuin ainoastaan nimeksi, kauniiksi kyltiksi, sultaanin kristittyjen alamaisten ja keisarin uskonveljien sorretun tilan auttaminen!

On siten selvää, ettei uskonto ole itsensä takia tärkeimmäksi kouluaineeksi päässyt, vaan on se siellä olemassa vallassaolijain valta-aseman tukena ja verhona. Samoin on selvää, ettei Kristuksen opin alkupe-
räinen sisällys tällöin suinkaan ole opetuksen pääasiana. Siinä on sen sijassa koko kristinopin järjestelmä sellaisena, miksi se aikain kuluessa on muodostunut valtaluoikkain vaikutuksesta ja heidän tarkotuksiinsa sovellettuna. Lähimmäisen rakkau-
den oppi on tämän kautta jäänyt vain ulkokuoreksi, mihin kätkeytyy vallassaolevan yhteiskuntajärjestelmän oma ja tämän kanssa sopu-
sointuinen, tätä tukeva siveellisyys-
oppi.

Mutta mikä on sitte se tenhovoima, jonka takia uskontoa pidetään niin tärkeänä porvarillisen siveellisyysopin kannattajana? Mainitsimme jo edellä, että myös historianopetuksella on tehtävänä näyttää ihmiskunnan oloissa „siveellistä maailmanjärjestystä ja sen ylläpitäjää.“ Tätä ei kuitenkaan historian eikä minkään muunkaan kokemukseen ja havaintoon perustuvan oppiaineen kautta voida vakuuttaa, ja sen vuoksi on tämä vakuuttaminen jä-

tetty uskonnon tehtäväksi. Näin tulee uskonto palvelemaan valtuutuksen tarkoitusperiä, vieläpä sellaisella tavalla, että se näyttää kansan omaa parasta tarkoittavalta ja tuntuu niin kansan joukoille kuin opettajille mieliseltä asialta. Ja se keino, jonka avulla uskonto tämän tehtävänsä täyttää, on sen omaksumaan maailman- ja elämänkäsitys.

Kristillinen maailmankäsitys vastaa nimittäin pääkohdissaan aivan hämmästyttävästi valtuutuksen erikoisaseman pysyttämistä jopa kunnioittamistakin. Kun kaiken olemassaolevan perustana sen mukaan on ihmisjärjelle käsittämätön hyvä ja oikeudenmukainen korkein olento, kaiken „luoja“ eli jumala, on myös nykyinen valtuutusjärjestelmä käsitettävä korkeimman johdossa olevaksi eikä ihmisistä tai vallanpitäjistä johtuvaksi. Tämän järjestelmän tukena oleva „siveellinen maailmanjärjestys“ on siten myös mukauton ehdotonta, itsessään olemassa olevaa, oikeamielisen „luojan“ säätämää eikä niin ollen erityisesti valtuutuksia suosivaa tai heistä riippuvaa. Tosin voi maailmanjärjestys sorretuista kansoista tuntua jumalan hyvyttä ja oikeutta vastaan sotivalta, mutta kaikki tyyni, niin köyhyys kuin kurjuuskin, on ihmisen parhaaksi aijottua, vaikkei ihmisen sitä voi järjellään käsittää, eikä saakaan kaikkia korkeimman

salaisuuksia tutkistella. Lisäksi tarjoaa tämä elämänkäsitys köyhille ja sorretuille lohdutusta ja viihtymystä heidän osattomassa asemassaan, se kehottaa nurkumatta kärsimään maallista taakkaa täällä „viheliäisyyden laaksossa“ ja kiihottaa rasittuneita toivolla toisesta paremmasta, ijankaikkisesta elämästä. Mutta se vaatii myös sokeata uskoa tähän maailmanjärjestykseen, selittäen synniksi uskomattomuuden ja pelottan siitä ikuisella vaivalla ja piinalla kuoleman jälkeen. — Mitä tässä elämänkäsityksessä on, joka ei nimenomaan ole ikäänkuin tarkoituksella sommiteltu vallitsevan yhteiskuntajärjestelmän pysyttämiseksi!

Mitä muuten tulee valtaluoikkain omaan suhteeseen tähän elämänkäsitykseen, ilmenee tässä taas räikeästi se kaksinaamaisuus, joka yleensä kuvastuu heidän pyrinnoissään. Suurin osa ehkä heistä, vallankin korkeamman sivistyksen saaneista, on omaksunut tieteelliseen tutkimukseen perustuvan maailman- ja elämänkäsityksen, jonka mukaan kaikki olemassaoleva on järjellä ymmärrettävällä, luonnollisella tavalla syntynyt. Koko maailma, ihminen ja ihmisolot, yhteiskunta- ja talousjärjestelmät j. n. e. ovat kehityksen kautta alhaisemmista ja alkuperäisemmistä muodoista syntyneet, ja ihmiselämän alalla on ihminen itse tämän kehityksen määrääjänä. Ei si-

ten ole tältä kannalta katsoen mitään ehdotonta, kaikissa oloissa ja kaikkina aikoina pätevää siveellisyyslakiakaan vaan siveellisyys on niiden sisällys on niiden kieltojen ja käskyjen summa, jotka koskevat ihmisten keskinäisiä, yhteiskunnallisia suhteita, ja tämä sisällys muuttuu aikain kuluessa samoin kuin kaikki lait ja valtiomuodot, samoin kuin niiden kirkkorakennusten muoto ja tyyli, joissa siveellisyyslait eli „omatunto“ pyhästi vakuutetaan „ijankaikkisen jumalan“ säättämiksi. Luonnonlakeja vastaan ei ihminen näin ollen voi oikeutta käydä, mutta taloudellisia, siveellisiä, y. m. lakeja voi se ei ainoastaan vastustaa vaan myös muuttaa kunkin ajan yhteiskunnallisten valtasuhteiden mukaan. Mistään ijankaikkisesta elämästä tai kadotuksesta ei tämä elämäнкäsitys puhu, se vain viittaa tulevain polvien onnellisuuteen olevain polvien oman onnen kautta, se näyttää yhä avautuvia, lohdullisia näköaloja inhimillisen kehityksen ja jalostuksen tiellä.

Miksei sitte opeteta kansalle samallaista, tieteen totuuksiin perustuvaa käsitystä maailmasta ja sen ilmiöistä kuin sivistyneissä on valalla? — Siksi, ettei ylemmän eli hallitsevan luokan tieteellinen maailman- ja elämäнкäsitys vielä mitenkään häilytä sen valtaasemaa, mut-

ta sama käsitys saattaa helposti avata hallittavain kansanluokkain, tuon satatuhatlukuisen ruumiillisen työn raatajajoukon silmät näkemään koko tuon valtaaseman tekopyhät ja teko-siveelliset perusteet ja järjestäytynein voimin kumoamaan ne. Kuinka voisi hallitseva luokka tällaista oppia levittää! Päinvastoin koetaan tämä oppi saada kansan silmissä niin huonoon ja epäedulliseen valoon kuin suinkin. Mutta kristinopin esittämässä elämänkäsityksessä on valtalukalla sen sijaan hyvä tuki ja turva, ja senvuoksi on juuri tätä „kansan“ istutettava kaikilla tavoin. Uskonto on, lyhyesti sanoen valtalukan käsissä, oivallinen, samalla viehättävä, samalla nöyryyttävä ja pelottava kurikeino kansanjoukkojen hallitsemiseksi ja näiden vapautuspyrkimystensä ehkäisemiseksi.

Näin ollen käsitämme, miksi porvariluokat, ollen itse suureksi osaksi „uskottomia“, pitävät niin hellää huolta „kansan“ uskon säilyttämisestä etupäässä tietysti kirkon mutta myös mikäli vain mahdollista koulun ja eritoten juuri kansakoulun kautta. Täten käsitämme myöskin, miksi poverilliset kasvatusteoreetikot katsovat uskon harastuksen herättämisen oppilaissa ylimmäksi keinoksi heidän mittapuunsa mukaisen sivellisyyden

edistämiseksi. Ei ole tällöin ihmeteltävä, että uskonto on kansakoulujen pääaineeksi asetettu ja esim. luonnontieteet aivan syrjäaineiksi sekä päällepäätteeksi siten sovellettuina, etteivät tule ristiriitaan uskonnonopetuksen kanssa. Eikä myöskään tarvitse kummeksia, että kaikkein ensimmäinen oppi, joka lapsiin koulussa istutetaan, kuuluu: „Alussa loi Jumala taivaan ja maan“ j. n. e. Täten tehdään kyllä kasvatustieteen menettelyoppia vastaan mahdoton virhe alkamalla aineesta, jonka käsittämiseen lapselta kaikki edellytykset puuttuvat, ja johon ei vielä harrastusta ole ehtinyt herätä. Seurauksena onkin, että 7-vuotias ihmisenalku väkisinkin tahtoo sekoittaa jumalan koko luomisjärjestyksen ja luomisen „ihmeet“. Mutta vähät siitä, saadaanhän tarkotuksenmukainen oppi lopulta ja tarpeen vaatiessa ankaruutta käyttämällä oppilasraukan päähän taotuksi! Ja mikä vielä parempi, saadaan se sinne sellaisella tavalla tungetuksi, joka kahlehtii myöhemmänkin harrastuksen maailman- ja elämänjärjestyksen itsenäiseen ajatteluun, ja joka siten on paraimpana takeena uskon säilymisestä. Porvarillisen kasvatusteoreetikon tarkotus on herättää harrastuksia oppilaissa, mutta porvarillinen opettaja ne tappaa! Edellisen tarkotus on kehittää lujia luonteita, jälkimäinen kasvattaa henkisiä vaivaisia! Kasvatustiede aset-

taa opetuksen ylimmäksi tarkotukseksi, sen päätekohtaksi „korkeamman maailmanjärjestyksen“ selvittämisen ja vakuuttamisen. Käytännöllinen opetus tekee sen lähtökohdaksi ja kuolleeksi läksyksi!

Esityksestämme lienee riittävästi käynyt selville, miten nykyisen kouluopetussuunnitelman tärkeimpäin aineiden opetus palvelee suorastaan porvarillisen luokkahengen levittämistä. — Samaan tähtää luonnontieteiden surkea asema sekä sellaisten aineiden kuin yhteiskuntatieteen ja yleensä kultuurihistorian puuttuminen opetusohjelmasta. Samaan perustuu myös koko koululaitoksemme järjestelmä: jyrkästi erotetut ylemmät ja alemmat koulut, opetuksen erisuuntaisuus näissä molemmissa y. m. m. seikat. Laajoille kansankerroksille annettu opetus on siten välillisesti edistämässä suhteellisen vähälukuisen porvarisluokan etuja! Ei vain koulusivistyksen määrä mutta myös sen laatu on räikeän puolueellisesti kansan eri ryhmille jaettu!

Tasaarvoa kansalaiskasvatukseen! Koulu irti porvaristosta! Siinä on sen vuoksi lähin yleisvaatimus köyhälistön taholta kansanopetukseen nähden. Koko koululaitos on uudetaan järjestettävä ja koulukasvatuksen päämääräksi on asetettava kaikkien kan-

sanjäsenten kehittämisen siten, että ne koulusivistyksen puolesta paraimmalla menestyksellä ja täysin tasa-arvoisina saattavat astua elämään ja olemassaolon taisteluun.

Tämän päämäärän mukaan tulee koulukasvatuksen alkuopetuksesta alkaen olla valtion asiana ja pohjaltaan saman ynnä pakollisen kaikille kansalaisille. Opetus on suunnattava elämää varten, ja kasvatettaville on esitettävä yksinomaan tieteen tuloksiin perustuvaa maailman ja elämänkäsitystä. Ja ihmisyyden harrastusten herättäminen oppilaissa olkoon ylinnä kasvatuskeinona!

Emme voi tässä lähemmin tarkastella, mitä uudistuksia tämän päämäärän saavuttamiseksi koulun opetussuunnitelmiin on tehtävä. Mainitsemme vain lyhyesti ensikäden vaatimuksina historian opetuksen parantamisen, niin ettei se ole puolueellista pelkkäin valtiollisten taistelujen ja sotain esitystä ynnä ihannoimista, vaan että se näyttää alastoman totuuden mukaista kehitystä niin valtiollisella ja yhteiskunnallisella kuin taloudellisellakin alalla, ja että kultuurihistorialliselle puolelle annetaan oppiaineena oma sijansa. Samoin on tinkimättömänä vaatimuksena oleva uskonnonope-

tuksen irrottaminen koulusta ja politiikan palveluksesta — tämä koskee niin alkuopetusta kuin kansa- ja muita kouluja — säilyttämällä Kristuksen opin väärentämätön siveellinen sisällös oppiaineena etiikan eli yleisen siveellisyysopin yhteydessä. Edelleen on luonnontieteiden opetus vapautettava epäitsenäisestä asemastaan sekä laajennettava ja parannettava siten, että se pääsee antamaan tyydyttävän kuvan tieteiden käsityksistä maailman ja elämän eri ilmiöistä.

Koulujärjestelmään nähden on tietysti vaatimuksena oleva „kansakoulun muuttaminen kaikkien muiden oppilaitosten pohjana olevaksi kansalaiskouluksi“ — vähintään 6-luokkaiseksi — ja opettajain valmistamista ynnä uusien oppikirjain aikaansaantia varten *) on tarkotuksenmukaisia uudistuksia toimeenpantava kauttaaltaan: seminaareissa, oppikouluissa ja yliopistossa.

Niin vapaa kuin tällainen päämäärä koulukasvatukseen nähden onkin kaikista yksityisistä luokkapyyteistä ja aineellisen edun tavoittelusta, niin puolueettomasti kuin se pitääkin silmällä valtion kokonaishyvää ja sen itsekunkin jäsenen menestystä, on siltä selvää, että jokainen vähänkin suurempi tähän suuntaan tähtäävä vaatimus kohtaa

*) Ensimmäisten joukossa on „Maamme“-kirja pellolle lähetettävä.

mitä jyrkintä vastustusta jos jossakin muodossa tai jos jonkin syyn takia porvarilliselta taholta. Onhan nimittäin samalla kysymyksessä siksi tärkeän asean kuin kasvatuksen riistäminen porvariston käsistä, ja kun koulukysymys niinmuodoin on samalla valtakysymys, saatamme arvata, että porvarilliset puolue ryhmät ovat valmiit, keskinäiset kotiriitansa unohtaen, yhtenä suurena taantumuspuolueena liittymään kaikkia tällaista kumousta vain välillisestiikin edistäviä sosiaalidemokraattisia vaatimuksia vastaan. Voimme siten myös arvata, miten ankara ja pitkälinen taistelu köyhälistöllä tässä suhteessa on edessään!

Mutta mitä voitaisiin tehdä ennen ensimmäisten parannusten aikaansaantia edes jossakin määrin vastustaakseen porvarillista puoskaroimista kansalaiskasvatuksen alalla köyhälistön vahingoksi? Vetoaminen kansanopettajiin ei aivan suuria merkitse, sillä nämäthän ovat vallitsevan luokan palveluksessa, tehtävänsä mitä piintyneimmällä tavalla koulutettuja ja enimmäkseen porvarillisten aatteiden elähyttämiäkin, mutta köyhälistöä innostaville henkisille vapautuspyrkimyksille yleensä välinpitämättömiä jopa vihamielisiä. Emme tahdo tätä kaikkea väittää kansakoulun opettajistosta kokonaisuudessaan emmekä myöskään väitä heidän yleensä tie-

toisesti toimivan porvariston kätyreinä. Päinvastoin ovat he yleensä rehellistä, harrasmielistä joukkoa, jotka suureksi osaksi vaistonsa mukaan ja sokaisevan seminaarikasvatuksen vaikutuksesta joutuvat porvariston kannattajiksi, mutta joista sosiaalidemokratia kuitenkin hyvän herätystoiminnan kautta voi saada ainakin osan aatteitaan ajamaan. Heidän taloudellinen riippuvaisuutensa ja heidän puutteellinen sivistyskantansa, joka ei lähimaillekaan vastaa niitä ihmisyyden vaatimuksia, joita kansalaiskasvatukselle on asetettava, ei muuten ole sanottavammin autettavissa ilman suuria yhteiskunnallisia ja valtiollisia uudistuksia.

Muuan keino on kuitenkin heti sosiaalidemokratian käytettävissä vastapainona koulun vaikutusta vastaan nimittäin kotikasvatus. Yleensä jättänevät nimittäin köyhälistöön kuuluvat vanhemmat lapsensa kokonaan kouluopetuksen valtoihin, käsittämättä miten suuressa määrässä he voisivat lasten koulu-aikana ainakin pitää vireillä niissä harrastusta ja harkinnan säilyttämistä suuriin maailman- ja elämänkysymyksiin jopa auttaakin niitä käsittämään näitä todellisuutta vastaavalla tavalla. Tehtävä voi viedä lapsen ristiriitoihin koulun ja kodin vaikutusten välillä ja kysyy ennenkaikkea vanhemmilta itseltään paitsi kasvattajan silmää myös sel-

vää ja vakautunutta käsitystä esiytyvissä kysymyksissä, mitä tietysti opillista sivistystä saamattomilta vanhemmilta ei aina voi edellyttää. Mutta milloinkaan eivät vanhemmat kuitenkaan kokonaan pääse vapaiksi lastensa uteluvista kysymyksistä, ja tällöin on heidän joka tapauksessa vastattava todellisen käsityksensä ja tietysti lapsen kehityskannan mukaisesti, säilyttääkseen näiden täyden luottamuksen ja arvannon sekä voidakseen vielä myöhemmälläkin iällä kasvattavasti vaikuttaa heihin!

Siis enemmän valistusta vanhemmille itselleen on tehtävä, jota valtiollisen ja ammatillisen köyhälistöliikkeen rinnalla ei ole laiminlyötävä. Valaisevan kirjallisuuden levittäminen ja luentokurssien toimeenpano on tietysti paras keino, mutta käytettäköön myös lukuisain työväenlehtien palstoja tähän tarkotukseen suuremmassa määrässä kuin tähän asti! Pääsköön tieteen totuudet kodin kautta täyteen arvoonsa ja vaikutukseensa silloin kuin porvarillinen koulu niiltä tahtoo sulkea ovensa! Kehitettäköön nouseva köyhälistöpolvi lapsesta pitäen siihen vapautustaisteluun, jonka yhtenä asteena vain on tasaarvon hankkiminen kansalaiskasvatukseen!

Hinta 15 penniä.